

การนำเสนอผลงาน Best Practice Service Plan
การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนากระบวนการบริการสุขภาพ (Service Plan Sharing)
ครั้งที่ ๕ / ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๑

ชื่อผลงาน Best practice Service Plan (สาขาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก)

ชื่อเรื่อง : หม้อมหัศจรรย์

กำหนดรูปแบบการนำเสนอ

☐

✓ ผลงานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน:

นางสาววิศรา ไวยวัฒน์ ตำแหน่ง แพทย์แผนไทย

สถานที่ปฏิบัติงาน โรงพยาบาลปลาปาก จังหวัดนครพนม มือถือ ๐๖๒-๑๒๖๙๕๙๗

Email bee.waritsara@gmail.com

ปีที่ดำเนิน ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๒

บทคัดย่อ

๑.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายการให้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพปัจจุบันมีการสนับสนุนให้ใช้ยาสมุนไพรในระบบสาธารณสุขมากขึ้น อีกทั้งมีการสนับสนุนให้ใช้ทดแทนยาแผนปัจจุบันในบางชนิด ทำให้มีการจัดซื้อยาอย่างหลายและจำนวนมาก แต่ด้วยข้อควรระวังในการใช้ยามากกว่าแผนปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาหาหมออายุคงเหลือในคลังยา ทำให้เกิดการสำรวจภาวะสุขภาพของผู้ป่วยที่มารับบริการงานแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกโรงพยาบาลปลาปาก เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง ๕ อันดับโรคที่ผู้ป่วยมารับบริการมากที่สุดของผู้สูงอายุพบว่าโรคข้อเข่าเสื่อมผู้มารับบริการมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าเป็นโรคข้อที่พบบ่อยที่สุด เป็น ๑ ใน ๑๐ โรคที่เป็นสาเหตุสำคัญอันก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานในผู้สูงอายุ โดยเกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปของข้อทั้งในวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ (Adult and elderly group) ด้วยเหตุนี้ ผู้จัดทำจึงได้ทำนวัตกรรมหม้อมหัศจรรย์ขึ้น เพื่อนำยาภายในที่หม้ออายุมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบรรเทาอาการปวด บวม แดง ร้อน บริเวณเข่า อุณหภูมิที่ลดลงทำให้น้ำเยื่อ มีความยืดหยุ่นลดลง หลอดเลือดที่มาเลี้ยงหดตัว ความเย็นจึงมีผล “ช่วยห้ามเลือด ลดอาการบวม” เป็นหลัก เราจึงสามารถประคบเย็นเมื่อ เพื่อให้ผู้ป่วยมีสุขภาพที่ดีขึ้น และเป็นนวัตกรรมที่สามารถทำได้เองที่บ้าน

๒.วัตถุประสงค์ในการใช้นวัตกรรม

๒.๑ เพื่อใช้ยาภายในที่หม้ออายุมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

๒.๒ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการรักษา อาการต่างๆที่เกิดจากโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ

๒.๓ เพื่อศึกษาผลของการใช้หม้อมหัศจรรย์ ในการบรรเทาอาการปวด บวม แดง ร้อน บริเวณเข่า

เข่าติด ขัดข้อเข่า

๓.วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์(๑) เจลพริก, น้ำมันไพล, พงยาธาตุบรรจบ, พงยาห้าราก, พงยาเถาวัลย์เปรียง, พงยาขมิ้นชัน, พงยาร่วงนางคำ ๑ ส่วน (๒) แป้งข้าวเจ้า ๑ ส่วน (๓) สຸຣາ ๔๐ ดิกรี (๔) หม้อดินเผา

ขั้นตอนการทำยาพอก

๑. นำผงยาผสมตามสัดส่วน (เจลพริก, น้ำมันไพล, พงยาธาตุบรรจบ, พงยาเถาวัลย์เปรียง, พงยาขมิ้นชัน, พงยาร่วงนางคำ ๑ ส่วน ผสมกับ แป้งข้าวเจ้า ๑ ส่วน)

๒. นำผงยาที่ผสมแล้วไปผสมกับสຸຣາ ๔๐ ดิกรี หมักด้วยยาไว้ในหม้อดินอย่างน้อย ๗ วัน

๓. เมื่อต้องการใช้งานให้ผสมผงยาและสุรา ๔๐ ดีกรีให้เข้ากันลักษณะข้นเหลวก่อนนำไปใช้

๔. นำไปใช้ประโยชน์ตามอาการของผู้ป่วย

วิธีใช้นวัตกรรม

๑. ตรวจวินิจฉัย อาการเบื้องต้น สังเกตท่าทางการเดิน โครงสร้างของส่วนขา และเข่า หรือข้อที่อาการ ลักษณะการบวม สี ความร้อน-เย็นบริเวณที่มีอาการ การสลับของกล้ามเนื้อรอบบริเวณเข่า การคลำและสัมผัส โดยใช้หลังมืออังดูความร้อนกว่าปกติหรือร้อนกว่าบริเวณข้างเคียง การตรวจการเคลื่อนไหวของข้อเข่า

๒. ใช้นวัตกรรมหม้อมหัตถกรรมประคบบริเวณที่มีอาการบวมในรายที่มีอาการปวด บวม แดง ร้อน จากนั้นนำยาพอกในนวัตกรรมหม้อมหัตถกรรมพอกบริเวณเข่าและรอบๆบริเวณที่มีอาการปวดบวมเพื่อลด อาการ ปวด บวม แดง ร้อนพอกไว้จากนั้นเป็นเวลา ๑๕ – ๒๐ นาทีหรือเมื่อตัวยาแห้งจึงปิดออก พอกทุกวัน วันละ ๑ ครั้ง เป็นเวลา ๗ วัน ในรายที่มีเพียงอาการปวดเข่า เข่าติด ขัดข้อเข่า ให้นำตัวยาดังกล่าวพอกได้ทันที พอกไว้จากนั้นเป็นเวลา ๑๕ – ๒๐ นาทีหรือเมื่อตัวยาแห้งจึงปิดออก จากนั้นใช้นวัตกรรมหม้อมหัตถกรรมนวด คลึงกล้ามเนื้อโดยรอบเพื่อกระตุ้นการไหลเวียนโลหิต ลดอาการปวดกล้ามเนื้อ โดยพอกและนวดคลึงตามขั้นตอน ทุกวัน วันละ ๑ ครั้ง เป็นเวลา ๗ วัน

๔. ผลการใช้นวัตกรรม

พบว่า ผู้รับบริการจำนวน ๖๐ คน เป็นหญิงมากที่สุด ร้อยละ ๙๐ ก่อนใช้นวัตกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้รับบริการมีอาการที่ระดับปานกลาง ร้อยละ ๗๖.๗ รองลงมาคือปวดน้อย ร้อยละ ๑๖.๗ และปวดมาก ร้อยละ ๖.๖ ตามลำดับ เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้กับผู้ป่วย พบว่า หลังการใช้นวัตกรรม ผู้รับบริการมีระดับอาการ ปวดลดลง ส่วนใหญ่มีระดับอาการปวดน้อย ร้อยละ ๗๘.๓ และระดับปานกลาง ร้อยละ ๒๑.๖ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมระดับมาก ร้อยละ ๘๑.๗ รองลงมาคือระดับมากที่สุด ร้อยละ ๑๐ และระดับ ปานกลางร้อยละ ๘.๓ ๙ ตามลำดับ

๕. อภิปรายผล

จากการทดสอบการใช้นวัตกรรมหม้อมหัตถกรรม พบว่า สามารถบรรเทาอาการปวด บวม แดง ร้อน บริเวณเข่าได้เป็นอย่างดี หลังการใช้เป็นเวลา ๗ วัน พบว่ามีอาการบวม แดง ร้อน ลดลง จากการใช้ความเย็น ภายนอกหม้อดินที่มีความเย็นโดยธรรมชาติมาประคบ ช่วยบรรเทาอาการได้ เพราะเมื่ออุณหภูมิบริเวณที่บวม แดง ร้อน ลดลงทำให้เนื้อเยื่อบริเวณที่บวมมีความยืดหยุ่นลดลง หลอดเลือดที่มาเลี้ยงหดตัว ความเย็นจึงมีผล “ลดอาการบวม แดง ร้อน” ได้เป็นอย่างดี และหลังการพอกยาและการนวดคลึง อาการปวดเข่า เข่าติด ขัดข้อ เข่าลดลง จากตัวยาที่ใช้ทำยาพอกและการนวดคลึงหลังการพอก ทำให้ระบบไหลเวียนโลหิตทำงานได้ดีขึ้นจึง บรรเทาอาการดังกล่าวได้ แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมหม้อมหัตถกรรมที่ใช้หม้อดินและยาใช้ภายในที่หมดอายุมา ประยุกต์ใช้เป็นยาใช้ภายนอกมีผลในการบรรเทาอาการปวด บวม แดง ร้อนเข่าติด ขัดข้อเข่าได้เป็นอย่างดี

๖. ความภาคภูมิใจ

การที่ได้ประยุกต์ใช้ยาที่หมดอายุ มาทำประโยชน์ต่อผู้ป่วย ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าของสิ่งรอบตัวที่มี ประโยชน์และคุณค่าในตัวเอง ดังเช่นผู้สูงอายุที่เข้าร่วมทดสอบการใช้งานนวัตกรรมหม้อมหัตถกรรมแม้จะมีอายุ มากแล้ว ยังสามารถใช้นวัตกรรมดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วยได้ เป็นผลงานเล็กๆที่สร้างความสุขทางด้านจิตใจของ ผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี